

**JOHN
CONNOLLY**

Els turmentats

I

On pot anar un home mort?
La resposta a aquesta pregunta només la
saben els morts?

NICKEL CREEK, «When in Rome»

PRÒLEG

Aquest món és ple de coses trencades: de cors trencats i de promeses trencades, de gent destrossada. Aquest món és una construcció fràgil, un rusc d'abelles on el passat es filtra en el present, on el pes de la sang vessada i dels vells pecats fa que les vides s'enfonsin i obliga els fills a dormir amb les restes dels seus pares en el laberint de ruïnes posteriors. Em van destrossar la vida i, a canvi, jo també he destrossat la vida d'altra gent. Ara em pregunto quant de mal es pot fer als altres abans que l'univers reaccioni, abans que alguna força exterior decideixi que ja n'hi ha prou. Hi va haver un temps que pensava que era una qüestió d'equilibri, però ja no ho penso. Crec que el que he fet és completament desproporcionat si es compara amb el que em van fer a mi, però aquest és el caràcter de la venjança. Que va en augment. No es pot controlar. Una ferida en porta una altra i una altra, sense parar, fins que la ferida original queda gairebé oblidada en el caos que segueix. Vaig ser una persona que es venjava. No ho tornaré a ser. Però aquest món és ple de coses trencades.

Old Orchard Beach, Maine, 1986

L'Endevinador es va treure un feix de bitllets de la butxaca, es va llepar el dit gros i, discretament, va comptar els ingressos del dia. El sol es ponía, esclatava en fragments d'un color vermell com la sang i com el foc sobre el mar. Encara hi havia gent al passeig marítim de fusta, bevien soda i picaven crispetes; a d'altres se'ls veia, més lluny, passejant per la platja; hi havia parelles que es donaven la mà, però també hi havia persones soles. Els últims anys el temps havia canviat, ara als vespres la temperatura era força més baixa i un vent esmolat, que anunciava una alteració encara més forta, jugava amb els grans de sorra mentre queia el crepuscle; i els turistes ja no es quedaven a fora com abans. L'Endevinador sentia que el seu temps s'acabava; quan la gent ja no es parés, ell ja no podria fer la seva feina, i si no la feia, deixaria de ser l'Endevinador. Només seria un homenet plantat al davant d'una col·lecció esgavellada de rètols i bàscules, i de quatre foteses sense valor, perquè, sense públic que assistís a les seves demostracions, les seves habilitats seria com si no existissin. Els turistes havien començat a escassejar, i aquell lloc aviat no tindria cap mena d'atractiu per a l'Endevinador i els seus col·legues: els venedors ambulants de quincalla, els que feien trucs i altres espectacles. Se n'haurien d'anar a buscar un lloc amb un clima més agradable o retirar-se durant l'hivern a viure del que havien guanyat a l'estiu. L'Endevinador assaboria el mar i la sorra a la pell, aquell gust salobre i estimulants. No deixava de notar-ho, per més anys que haguessin passat. El mar el feia viure, perquè atreïa la gent i l'Endevinador els esperava;

però la seva afinitat amb el mar no s'acabava en els diners que li proporcionava sinó que tenia un caràcter més profund. No, reconeixia alguna cosa de la seva pròpia essència en el mar, en el gust de la seva suor hi havia un record dels seus orígens i dels orígens de totes les coses; per a ell, un home que no entén l'atractiu del mar era un home totalment perdut.

El dit gros de l'Endevinador, expert, anava fent passar els bitllets; els llavis de l'home es bellugaven una mica mentre comptava. Quan va haver acabat, va sumar el total de la temporada i després el va comparar amb els guanys de l'any passat a la mateixa època. Eren menys diners, igual que l'any passat n'havia guanyat menys que feia dos anys i dos anys enrere menys que tres anys enrere. La gent cada cop era més descreguda, i tant els adults com els nens tenien menys tendència a parar-se davant d'aquell home baixet i de la seva parada. Treballava més i guanyava menys, però encara no guanyava tan poc per plantejar-se deixar el seu ofici. Què podia fer sinó? Parar taules en un bar, potser? Treballar darrere el mostrador d'un McDonald's, com feien uns quants dels jubilats més desesperats que coneixia?, i acabar netejant el que deixaven les criatures ploraneres i els adolescents deixats? No, allò no era per a l'Endevinador. Havia fet aquella feina durant pràcticament quaranta anys, i de la manera que se sentia, li semblava que podia continuar encara uns quants anys més, suposant que qui repartia les cartes des del cel li ho permetés. Encara tenia la ment desperta, i els ulls, darrere les ulleres de muntura negra, encara eren capaços de fixar-se en tot el que li calia saber sobre la gent per continuar guanyant-se modestament la vida. Segons qui hauria dit que tenia un do, però ell no en deia així. Es tractava d'una destresa, d'una habilitat, perfeccionada i desenvolupada any rere any, era el vestigi d'un sentit que els nostres avantpassats tenien molt viu, però que s'havia esmussat amb les comoditats del món modern.

El que ell tenia era elemental, com les mareas i els corrents de l'oceà. En Dave Glovsky, *l'Endevinador*, havia arribat a la platja d'Old Orchard l'any 1948, quan tenia trenta-set anys, i des de llavors que la seva manera de fer l'article i les eines del seu ofici eren pràcticament les mateixes. El petit espai que tenia assignat en el passeig estava presidit per una vella cadira de fusta suspesa d'unues cadenes que penjaven d'una bàscula R. H. Forschner. Un rètol groc, uns gargots pintats a mà amb un dibuix de la cara d'en Dave, anunciava a què es dedicava i el lloc on era, per informar-ne aquella gent que no acabaven d'estar mai segurs d'on eren ni del que veien. El rètol deia:

L'ENDEVINADOR, PARC PALACE,
PLATJA D'OLD ORCHARD,
SERVIDOR DE VOSTÈS.

L'Endevinador formava part del paisatge d'Old Orchard, n'era un element més, com la sorra que et trobaves als refrescos i com aquells caramels que feien malbé les dents empastades. Aquell era el seu lloc i el coneixia a fons. Feia tant de temps que hi venia a treballar que no se li escapaven ni els canvis més petits del que tenia al voltant: una nova capa de pintura aquí, un bigoti afaitat allà. Eren coses importants per a ell, perquè era així com mantenia la ment alerta i com es guanyava el pa. L'Endevinador es fixava en tot el que passava al voltant seu, omplia la seva gran memòria de detalls, sempre a punt per extreure'n el coneixement que calia en el moment que el pogués beneficiar més. En aquest sentit, el seu sobrenom era inadequat. En Dave Glovsky no endevinava res. En Dave Glovsky observava. Calculava. Calibrava. Per desgràcia, David Glovsky *l'Observador* no sonava tan bé. Ni tampoc Dave *el Calculador*. Per això era en Dave *l'Endevinador* i ho continuaria sent.

L'Endevinador endevinava el pes de qualsevol amb un marge d'un quilo; quan en Dave s'equivocava, el client guanyava un premi. Si algú a això no hi veia la gràcia –i és que hi havia persones que no volien, ni ganes!, que tot d'estiuejants que passaven per allà sabessin quant pesaven, i tampoc no és que l'Endevinador es morís de ganes de comprovar la resistència de la seva bàscula penjant-hi cent quaranta quilos de dona americana només per demostrar que l'havia encertada–, a ell li era igual provar d'encertar-li l'edat, la data de naixement, la feina que feia, quin cotxe portava (nacional o d'importació) o la seva marca de tabac preferida. Si l'Endevinador s'equivocava, te n'anaves amb un clip de plàstic per als cabells o amb una bosseta de gomes elàstiques, content d'haver derrotat aquell home tan estrany que s'anunciava amb aquells rètols torts, amb lletra de nen petit –eh que n'eres d'intel·ligent?–, i tardaves una mica a entendre que acabaves de pagar cinquanta centaus pel plaer d'arribar a saber una cosa que ja sabies abans, i que a sobre t'havien donat deu gomes elàstiques que, comprades a l'engròs, devien costar un centau. I llavors potser et giraves a mirar l'Endevinador, que duia una samarreta blanca on hi deia «Dave l'Endevinador» –les lletres les hi havia estampades en negre a la parada de samarretes del passeig marítim, un favor que li havien fet, perquè tothom coneixia en Dave–, i t'imaginaves que l'Endevinador sí que era un paio intel·ligent de veritat.

Perquè l'Endevinador d'intel·ligent n'era, intel·ligent en el sentit que ho era en Sherlock Holmes, en Dupin o aquell belga baixet, en Poirot. Era un observador, un home que podia determinar les circumstàncies de l'existència d'algú a partir de la roba i les sabates que duia, de la manera com portava els diners, de l'estat de les seves mans i de les seves ungles, de les coses que li havien interessat i a les quals havia parat atenció mentre caminava pel passeig, fins i tot de les curtes pauses i vacil·lacions, de les inflexions de veu i dels gestos inconscients que, de mil

maneres diferents, revelaven qui era. L'Endevinador era una persona que parava atenció a les coses, en un món que ja no concedia cap valor a un acte tan senzill com aquell. Les persones no veuen ni escolten, l'únic que fan és pensar-se que han vist i han escoltat. Deixen passar més del que capten, tenen els ulls i les orelles pendents de les novetats, de la cosa següent que els engegaran des de la televisió, la ràdio, el cinema, descarten el que és vell abans d'haver ni tan sols començat a entendre'n el sentit i el valor. L'Endevinador no era com ells. Pertanyia a un sistema diferent, a un ordre més antic. Estava acostumat a veure-hi i a sentir-hi, a les converses en veu baixa que sonaven fortes a les seves orelles, a petites flaires que li picaven en els pèls del nas i que en el seu cap es presentaven amb tot de llums i colors. La vista només era una de les facultats que utilitzava, i sovint feia un paper secundari: com els homes primitius, no confiava en els seus ulls com a primera font d'informació; se servia de tots els sentits i els utilitzava al màxim. La seva ment era com una ràdio que tenia sempre sintonitzada per escoltar fins i tot les emissions més dèbils que llançaven els altres.

Una part era fàcil, naturalment: l'edat i el pes eren coses relativament senzilles d'encertar per a ell. Els cotxes tampoc no li presentaven cap dificultat, almenys al principi, quan la majoria de la gent que passava les vacances a Old Orchard anava amb cotxes de fabricació americana. Més tard, cap als anys vuitanta i noranta, hi va començar a haver més cotxes d'importació, però fins i tot llavors la probabilitat d'encertar continuava sent més o menys d'un cinquanta per cent.

La feina de la gent? Doncs de vegades sortien detalls útils tot xerrant, mentre l'Endevinador escoltava les salutacions de la gent, les respostes, la manera com reaccionaven a certes paraules clau. I mentre escoltava el que deien, en Dave aprofitava per observar-los la roba i la pell buscant-hi signes reveladors: un puny

de camisa gastat o tacat indicava que aquella persona treballava en una oficina i que era un empleat de posició humil, ja que per vacances duia la mateixa camisa que per anar a treballar; un examen minuciós de les mans potser revelaria la marca que li havia deixat el bolígraf en l'índex i en el dit gros. De vegades els dits eren una mica aplanats en una mà o en totes dues; en el primer cas, potser volia dir que aquella persona teclejava una calculadora i, en el segon, era un senyal gairebé segur que es tractava d'una mecanògrafa. Els cuiners sempre tenien petites cremades als avantbraços, marques de les graelles als canells, durícies a l'índex de la mà amb què feien anar el ganivet, talls curats i a mig curar, i encara era hora que l'Endevinador conegués un mecànic capaç de fregar-se fins que no li quedés ni rastre d'oli en els replers de la pell. Els policies els identificava al primer cop d'ull, i els militars els veia venir com si se li presentessin guarnits amb l'uniforme complet.

Però l'observació sense memòria no servia de res, i l'Endevinador no parava de copsar detalls de la gentada que hi havia a la platja, des de fragments de conversa fins a objectes vistos només un moment. Si encenies un cigarret, en Dave recordaria que el paquet de tabac era Marlboro i que portaves una corbata verda. Si aparcaves el cotxe a la vista de la seva parada, llavors eres «aquell dels tirants vermells que va amb un Ford». Tot ho classificava per si de cas li podia fer servei, perquè, tot i que l'Endevinador, amb les apostes que feia, no hi podia perdre mai, també tenia orgull professional i, a més a més, calia oferir un bon espectacle a la gent. L'Endevinador no havia sobreviscut durant dècades a Old Orchard fallant en el que endevinava i traient-se els turistes del davant donant-los gomes elàstiques perquè li disculpeessin els errors.

Es va embutxacar el que havia guanyat i va fer una última ullada als voltants abans de preparar-se per tancar. Estava cansat

i el cap li feia una mica de mal, però trobaria a faltar ser aquí un cop els turistes haguessin desaparegut. Sabia que alguna gent es queixava de l'estat actual d'Old Orchard; deien que aquella platja, tan bonica com era, estava feta malbé després d'un segle de desenvolupament, amb l'arribada de muntanyes russes i cases del terror i cavallets, amb l'olor del cotó de sucre, els frankfurts i les cremes solars. Potser tenien raó, però per als que pensaven així hi havia molts altres llocs per anar, mentre que no n'hi havia pas tants per als que venien aquí els caps setmana amb els fills, llocs relativament barats i on s'ho poguessin passar bé al mar, a la platja i amb el plaer d'intentar guanyar homes com l'Endevinator. És cert que Old Orchard no era com abans. Els nois eren més durs de pelar, potser fins i tot eren una mica més perillous. La ciutat era més ostentosa i vulgar que abans, i feia més l'efecte d'innocència perduda que d'innocència recuperada. Ocean Park, el centre religiós de vacances pensat per a famílies que hi havia a Old Orchard, semblava cada cop més d'una altra època, quan l'educació i l'autosuperació formaven part del temps de vacances tant com l'entreteniment i el descans. Es va preguntar quants dels que venien a beure cervesa barata i a menjar llamàntol en plats de paper sabien res dels metodistes que havien creat l'Associació d'Acampada d'Old Orchard a la dècada del 1870, que de vegades atreïen multituds de deu mil persones o més per escoltar predicadors que lloaven els avantatges d'una vida virtuosa i lliure de pecat. Ja es podien preparar si volien convèncer els turistes d'avui perquè renunciessin a una tarda de prendre el sol per anar a escoltar històries de la Bíblia. No calia ser en Dave l'Endevinator per calcular les probabilitats que això passés.

Així i tot, a l'Endevinator li agradava Old Orchard. Gràcies a la seva parada, havia tingut el privilegi de conèixer homes com Tommy Dorsey i Louis Armstrong, i tenia penjades a la paret les fotos que ho demostraven. Però mentre que aquelles troba-

des representaven els punts més alts de la seva carrera, els seus tractes amb la gent corrent li havien donat un plaer constant i li havien permès mantenir la joventut i l'agudesa interior. Sense gent, Old Orchard hauria significat moltíssim menys per a ell, amb mar o sense.

L'Endevinador ja endreçava els seus rètols i bàscules quan l'home es va acostar, o potser seria més exacte dir que l'Endevinador va ser conscient que s'acostava abans de veure'l, perquè als seus avantpassats remotíssims, que vivien en coves il·luminades per fogueres, els sentits no els servien només per jugar a veure què endevinaven. No, els sentits els eren indispensables per continuar vius; els sentits els avisaven que s'acostava un depredador o un enemic, i per a la seva supervivència depenien de la capacitat d'estar constantment atents al món que els envoltava.

L'Endevinador es va girar immediatament, com aquell qui res, i es va posar a observar el desconegut: tenia prop de quaranta anys, però en representava més; duïa els pantalons més amples que la moda del moment; samarreta de màniga curta blanca, una mica tacada a la panxa; botes feixugues, de motorista, i si no hagués sigut per les soles gastades potser hauria dit que una Harley; els cabells foscos, amb brillantina, pentinats cap enrere formant un tupè; barbeta petita, la cara i el cap semblaven aixafats, com si els hi haguessin comprimit posant-los un gran pes a sobre, sota la pell bronzejada se li marcaven els ossos de la cara. Tenia una cicatriu al front, a sota d'on li començaven els cabells: tres ratlles paral·leles, com si li haguessin clavat les pues d'una forquilla i haguessin tirat avall, en direcció al nas. Tenia la boca torta, la comissura d'un costat mirava cap avall i la de l'altre, una mica cap amunt; feia l'efecte que haguessin partit pel mig les màscares que simbolitzen la tragèdia i la comèdia i n'hi haguessin col·locat sobre el crani una meitat de cadascuna. Els llavis eren massa gruixuts. Gairebé s'hauria pogut dir que

eren sensuals, si no fos que el posat d'aquell home ho descartava del tot. Tenia els ulls marrons, però esquitxats d'unes taquetes blanques, que eren com planetes i estrelles suspesos en aquella foscor. Feia olor de colònia i, per sota, se sentia la pudor repugnant de greix animal, de carn, de podrit i dels excrements que s'expulsen en l'últim moment, quan el que és viu es converteix en mort.

De cop i volta, en Dave l'Endevinador va desitjar haver recollit les coses un quart d'hora abans, tant de bo ja tingués la parada tancada i barrada i ja fos tan lluny dels seus estimats rètols i bàscules com podia ser-hi un home de la seva edat ja avançada. Però fins i tot mentre provava de no mirar als ulls de l'home acabat d'arribar, va continuar analitzant-lo, extraient informació dels seus moviments, de la seva roba i de la seva olor. L'home es va ficar la mà en una butxaca del davant dels texans i en va treure una pinta d'acer, que es va passar pels cabells amb la mà dreta mentre amb l'esquerra resseguia el moviment per allisar-se qualsevol cabell que li hagués quedat dret. Tot pentinant-se, va inclinar el cap una mica a la dreta, com si es mirés en un mirall que només ell veia, i l'Endevinador va tardar un moment a adonar-se que era ell que li feia de mirall. El desconegut ho sabia tot d'en Dave i del seu «do», i tot i que hauria volgut aturar-se, l'Endevinador ja estava dividint l'home que s'empolainava en els seus components, i l'home sabia que ho feia i s'ho passava bé veient-se reflectit en les percepcions del vell.

Anava net, els texans planxats, però amb els genolls bruts. La taca de la samarreta era com de sang seca. Duia terra sota les ungles. I la pudor. Déu meu, aquella pudor...

I ara el desconegut era davant seu mateix i tornava la pinta a la funda de la butxaca. El somriure es va eixamplar, tot falsa amabilitat, i l'home va parlar:

–És l'home que endevina, vostè? –va demanar.

El seu accent tenia un deix del sud, però també hi havia alguna cosa del sud-est. Intentava amagar-ho, però en Dave tenia l'orella fina. L'accent de Maine no era natiu, per això. No, aquell era un home que podia passar desapercebut si volia, que aprenia les maneres peculiars de parlar i de fer de la gent que tenia al voltant i que, així, es camuflava...

Com fan els depredadors.

—Ja he acabat per avui —va dir l'Endevinador—. Estic cansat. Plego.

—Ah, però per a un altre encara té temps —va ser la rèplica de l'home.

I l'Endevinador va saber que no l'estava pas afalagant per convèncer-lo. Li ho manava.

Va mirar al voltant seu, buscant alguna cosa per desviar l'atenció, una excusa per anar-se'n, però era com si el desconegut hagués buidat un espai per ocupar-lo ell, perquè no hi havia ningú prou a prop per sentir-los i l'atenció dels que passaven es dirigia clarament a un altre lloc. Miraven les altres parades, el mar, la sorra de la platja. Miraven els cotxes llunyans i les cares desconegudes dels que passaven pel seu costat. Miraven el passeig, fet de planxes de fusta, que tenien sota els peus i miraven intensament als ulls el marit o la dona, aquella persona a qui feia molt de temps que havien deixat de trobar interessant però que ara resultava —ves qui ho havia de dir!— que per un moment tenia un punt de fascinant. I si algú els hagués fet veure que, per la raó que fos, havien decidit apartar l'atenció de l'Endevinador baixet i de l'home que tenia plantat al davant, haurien descartat la idea a l'acte, sense que semblés que dedicaven ni un moment a rumiar-hi. Però, per a una persona observadora —per a algú com en Dave l'Endevinador—, amb l'expressió d'incomoditat que se'ls hauria vist a la cara mentre parlaven n'hi hauria hagut prou per adonar-se que mentien. En aquell moment, s'havien

tornat una mica com l'Endevinador; un instint antic, primitiu, se'ls havia despertat en aquell vespre radiant d'estiu, mentre el sol es ponia, sanguinolent. Potser era veritat que no s'adonaven del que feien, o potser l'amor propi i l'instint de conservació els impedia reconèixer-ho, ni tan sols a ells mateixos, però estaven cedint espai a l'home dels cabells pentinats cap enrere. Irradiava amenaça i dolor, i el sol fet de reconèixer la seva existència comportava el risc d'atreure la seva atenció. Valia més, doncs, apartar-ne la vista. Valia més que fos un altre el que patís, que fos un desconegut qui el fes empipar, i que aquell home no s'interessés en les teves coses. Valia més continuar caminant, ficar-se en el cotxe i allunyar-se d'allà sense fer ni una mirada enrere per por de trobar-te'l mirant-te als ulls, amb el seu somriure que s'eixamplava a poc a poc mentre memoritzava les cares, el número de la matrícula, el color de la pintura, el cabell fosc de la dona, el cos en flor de la filla adolescent. Valia més dissimular, doncs. Valia més no adonar-se de res. Valia més això que no despertar-se a la nit i trobar aquell home que et mira, brut de sang calenta i amb una llum delatora que ve del dormitori del costat, on un cos cau suaument sobre el terra de fusta, un cos que havia sigut viu i que ara ja no ho és.

Llavors en Dave va saber que aquell home no era pas tan diferent d'ell. Ell era un observador, catalogava característiques humanes, però en el cas del desconegut l'observació era un preludi del dolor. I ara ja només se sentien els sons de les onades i d'unes veus somortes, i els sorolls del parc d'atraccions, monòtons i apagats, mentre el desconegut li parlava, amb un to que li reclamava tota la seva atenció:

–Vull que endevini una cosa sobre mi –va dir.

–Què vol saber? –va preguntar l'Endevinador, amb una veu que havia perdut tota aparença de bona predisposició. No li hauria servit de res. Eren iguals, si es podia dir així.

L'home va tancar el puny dret. Dels dits estrets en van sortir dues monedes de vint-i-cinc cèntims. Va aixecar la mà cap a en Dave i en Dave va agafar les monedes amb uns dits que a penes tremolaven.

–Digui'm com em guanyo la vida –va dir el desconegut–. I vull que ho faci tan bé com sàpiga. Tan bé com sàpiga, eh.

En Dave va entendre l'avís. Podria haver-li donat alguna resposta inofensiva, innocent. Fa carreteres, potser. És jardiner. És...

«Treballa en un escorxador.»

No, era massa a prop de la veritat. Allò no podia dir-ho.

«Destruïeixes coses. Coses vives. Fas mal i mates i després entres les proves sota terra. I de vegades es resisteixen. Ho veig per les cicatrius que tens al voltant dels ulls i en la carn tova de sota la barra. Tens unes quantes ratlles al front i una taca vermella, inflamada, on els cabells no hi han tornat a créixer bé. Què va passar? Es va deslligar una mà? Els dits desesperats s'aferraven al que podien i et van arrencar un manyoc de cabells? I tot i que et feia mal, oi que hi havia una part de tu que s'ho passava bé amb la lluita, que trobava gust a haver de treballar per guanyar el premi? I aquests talls al front, què són? Ets un home violent amb els altres i que també has sigut víctima de la violència dels altres. Has quedat marcat per servir d'avís, perquè fins i tot els ximplers i els distrets ho vegin quan te'ls acostes. Potser és massa tard per a la persona que t'ho va fer, però de totes maneres és un avís.»

Una mentida significaria la mort per a ell. Potser no ara, potser ni tan sols al cap d'una setmana, però aquell home se'n recordaria i tornaria. Una nit en Dave l'Endevinador tornaria a la seva habitació i es trobaria el desconegut assegut en un balancí en la foscor, davant per davant de la finestra, fent unes pipades llargues d'un cigarret que tindria a la mà esquerra, amb la dreta jugaria amb un ganivet.

«—Estic content que per fi hagi vingut. L'he estat esperant. Es recorda de mi? Li vaig demanar que endevinés una cosa sobre mi, però no la va encertar. Em va donar una joguina de premi, un premi per haver guanyat l'Endevinador, però no en tinc prou amb aquest premi, i vostè es va equivocar de pensar-se que en tindria prou. He pensat que havia de corregir-li el malentès. He pensat que havia de saber a què em dedico. Miri, ara li ho ensenyaré.»

El desconegut va obrir les mans a poc a poc i va presentar a en Dave els palmells, després el revés de les mans i finalment els dits, que eren gairebé delicats, amb una mica de brutícia visible sota l'extrem de cada ungla.

—Apa, parli —va dir—. I digui'm la veritat.

En Dave el va mirar als ulls.

—Vostè fa mal —va dir en Dave.

El desconegut semblava divertit.

—I ara! —va dir.

—Fa mal a persones.

—Vaja.

—Ha matat —i en Dave se sentia dir aquelles paraules i es veia a ell mateix des de fora. Flotava separat d'aquella escena que es desenvolupava davant seu, el seu esperit ja s'avançava a la separació d'aquesta vida que estava a punt de produir-se.

El desconegut va remenar el cap i es va mirar les mans sense dir res, com si hagués quedat parat del que havien revelat d'ell.

—Bé —va dir per fi—, reconec que això val els cinquanta centaus; pot comptar que sí. I és ben bé el cas. Ben bé que ho és. —Va assentir amb el cap.— I tant que sí —va dir en veu baixa—. I tant.

—Vol un premi? —va dir en Dave—. Té dret a un premi si m'he equivocat.

Va assenyalar cap a darrere seu, on hi havia les gomes elàstiques, els clips de cabells, els paquets de globus.

«Va, agafa'n un. Sisplau. Agafa'ls tots, tots els que vulguis, però vés-te'n d'aquí. Vés-te'n i no tornis mai més de la vida. I si et serveix de consol, pensa que no oblidaré mai la teva olor ni el teu aspecte. Mai. Això m'ho guardaré i sempre estaré alerta per si tornessis a aparèixer.»

—No —va dir el desconegut—. Quedi-se'ls. M'he divertit. M'ha divertit, vostè.

Es va girar i es va allunyar d'en Dave l'Endevinador; continuava fent que sí amb el cap i dient fluixet: «I tant que sí, i tant».

Quan l'Endevinador ja es pensava que se n'havia desempallegat, el desconegut es va parar en sec.

—Orgull professional —va deixar anar.

—Com diu? —va preguntar l'Endevinador.

—Em sembla que és el que tenim en comú: tots dos estem orgullosos del que fem. Em podria haver mentit, vostè, però no ho ha fet. Jo li podria haver mentit i podria haver agafat una d'aquestes merdes, uns globus o el que fos, però tampoc no ho he fet. Vostè m'ha respectat a mi i jo l'he respectat a vostè. Som homes, vostè i jo.

L'Endevinador no va contestar. No hi havia res a dir. Va notar-se un regust a la boca, amarg i desagradable. Volia obrir-la per respirar l'aire marí, salobre, però no encara, no mentre el desconegut fos allà. Primer volia desfer-se d'ell, perquè tenia por que la seva essència li entrés a dins amb una sola alenada d'aire que aspirés a prop seu, que el contaminaria sense remei.

—Pot parlar a la gent de mi, si vol —va dir el desconegut—. M'és igual. Farà molt de temps que me n'hauré anat abans que a ningú li passi pel cap buscar-me, i encara que em trobessin, què dirien? Que un xarlatà de fira vestit amb una samarreta barata els ha dit que em busquessin, perquè potser jo tenia alguna cosa per amagar o alguna història per explicar?

Les mans se li van bellugar, butxaquejant, fins que van trobar el paquet de tabac, que estava deformat i una mica aplanat. Va treure un encenedor prim de llautó de dins del paquet i, després, un cigarret. Va fer girar el cigarret entre l'índex i el dit gros abans d'encendre'l; l'encenedor i el paquet de tabac van tornar a desaparèixer dins de la butxaca.

–Potser algun dia tornaré per aquí –va dir–. Ja el buscaré.

–Aquí em trobarà –va dir l'Endevinador.

«Torna si vols, animal. Però no t'equivoquis, em fas por, i estic convençut que amb motiu. Ara, no et pensis pas que t'ho demostraré. No tindràs aquesta satisfacció, no te la donaré pas.»

–Així ho espero –va dir el desconegut–. De debò que ho espero.

Però l'Endevinador no el va tornar a veure, tot i que pensava en ell sovint, i una o dues vegades, en els anys que encara va viure, mentre s'estava al passeig i examinava la gent que anava passant, va ser conscient que uns ulls el miraven i va estar segur que, en algun lloc, a prop, el desconegut l'observava, potser divertit o, com l'Endevinador temia sovint, potser penedit d'haver permès que la veritat sobre ell s'hagués manifestat d'aquella manera i amb el desig de rectificar aquell error.

En Dave Glovsky, *l'Endevinador*, va morir l'any 1997, quan feia prop de cinquanta anys que havia arribat a Old Orchard Beach. Va parlar del desconegut a tothom que el va voler escoltar, de la pudor de greix que desprenia, de la porqueria que duia a les ungles i de les taques rogenques que tenia a la samarreta. La majoria dels que el van sentir es van limitar a remenar el cap i es van pensar que era un altre intent d'en Dave de fer créixer la seva llegenda; però n'hi va haver que se'l van creure, que van recordar el que deia i que van transmetre el seu relat perquè els altres estiguessin alerta en cas que aquell home tornés.

L'Endevinador, naturalment, tenia raó: l'home va tornar en els anys següents, de vegades per coses seves i de vegades seguint ordres d'altres, i va prendre i va crear vida. Però la darrera vegada que va tornar, va atreure els núvols com una capa al voltant seu, el cel es va enfosquir mentre s'acostava, buscava la mort i el record d'una mort en les cares dels altres. Era un home destrossat i, amb la seva fúria, volia destrossar els altres.

Era en Merrick, el venjador.

Era un matí de novembre ennuvolat, els brins de l'herba gebrats eren com estelles i l'hivern somreia per entre els núvols com un mal pallasso que treu el nas des de darrere el teló abans que comenci l'espectacle de veritat. La ciutat anava alentint el ritme. Aviat faria fred de valent i aquell gran animal que era Portland havia acumulat greix per als llargs mesos que vindrien. Al banc hi havia els dòlars que havien deixat els turistes; s'havia d'esperar que n'hi hagués prou perquè tothom anés tirant fins al Dia del Memorial, al final de maig. Els carrers eren més tranquils que abans. Els habitants de Portland, que coexistien de vegades amb incomoditat amb els badocs i la gent que anava de compres, ara tornaven a tenir la ciutat pràcticament per a ells sols. Reclamaven les seves taules habituals en restaurants, bars i cafeteries. Hi havia temps de sobres per xerrar amb les cambres i els cuiners, els professionals ja no havien de córrer per satisfer les exigències d'uns clients que no sabien com es deien. En aquella època de l'any es podia sentir l'autèntic ritme d'aquella ciutat petita, el batec lent del seu cor no pertorbat pel fals estímul dels que hi arribaven de lluny.

Jo seia en una taula en un angle del Porthole, menjava cansalada i patates fregides i no feia gens de cas de la tele, on la Kathleen Kennedy i l'Stephen Frazier parlaven de la visita sorpresa que el secretari d'estat havia fet a l'Iraq. L'aparell tenia el volum apagat, cosa que feia molt més fàcil ignorar-lo. Hi havia una estufa de llenya encesa a tocar de la finestra que donava al mar, els pals de les barques de pesca capficaven i es balance-

javen amb el ventet del matí, i en les altres taules hi havia uns quants clients, els justos per crear l'ambient acollidor que ha de tenir un local d'esmorzars, perquè aquestes coses depenen d'un delicat equilibri.

El Porthole tenia el mateix aspecte que quan jo encara creixia; potser l'havia tingut des que el van obrir, l'any 1929. El terra era de rajoles de linòleum verd que imitava el marbre, amb una esquerda aquí una allà, però impecablement netes. Un taulell de fusta amb la superfície superior de coure s'estenia al llarg de gairebé tota la sala; al davant, la renglera de tamborets metàl·lics fixats al terra, encoixinats de negre; el taulell estava clapejat de copes, pots de condiments i dues plates de vidre plenes de magdalenes acabades de treure del forn. Les parets estaven pintades de color verd clar i, si et posaves dret, podies veure l'interior de la cuina quan les dues fulles de la finestra per on passaven els plats se separaven en el punt que hi havia pintada una viëira. Una pissarra anunciava les especialitats del dia, i hi havia cinc aixetes de cervesa que servien Guinness i diverses cerveses Allagash i Shipyard, i per als que no coneixien res millor, o que tant se'ls en donava, Coors Light. Hi havia boies penjades a les parets, que en un altre local d'Old Port potser haurien semblat un detall *kitsch*, però que allà eren una simple manifestació del fet que aquell era un lloc on solien anar-hi pescadors. Com que una paret era gairebé tota de vidre, fins i tots en els matins més grisos el Porthole era ple de llum.

En el Porthole sempre et feia companyia la remor de les converses, però mai no podies acabar d'entendre res del que deia ningú, no pas amb claredat. Aquell matí hi havia unes vint persones que menjaven, bevien i començaven calmosament el dia de la manera que ho fa la gent de Maine. Cinc treballadors del mercat del peix del port seien en fila al bar, tots vestits amb texans idèntics, jaquetes amb caputxa i gorres de beisbol; reien

i s'estiraven en aquell lloc càlid, les cares vermelles perquè havien rebut la mossegada dels elements. Al costat meu, quatre homes de negocis tenien telèfons mòbils i blocs de notes entre les tasses de cafè, feien veure que treballaven, però pels bocins de conversa que m'arribaven semblaven més interessats a cantar les excel·lències d'en Kevin Dineen, l'entrenador dels Pirates. Davant d'ells, dues dones, mare i filla, mantenien una d'aquelles converses que requereixen bellugar molt les mans i fer cares d'escàndol. Es veia que s'ho passaven de conya.

M'agrada el Porthole. Els turistes no hi vénen gaire, i a l'hivern, encara menys; fins i tot a l'estiu no havien arribat a pertorbar gaire l'equilibri fins que algú va penjar una pancarta sobre el carrer Wharf que anunciava que hi havia molt més del que podia semblar en aquests molls aparentment poc prometedors: la marisqueria de Boone, el mercat del peix, l'Associació de la Comèdia i el Porthole mateix. Però ni tan sols allò havia provocat una allau de gent. Amb pancarta anunciadora o sense, el Porthole no proclamava la seva existència, i un rètol de refrescos abonyegat i una bandera que onejava eren les úniques indicacions de la seva presència visibles des del tros principal del carrer Commercial. Havies de saber que era allà per poder-lo veure, sobretot els matins foscos d'hivern, i els turistes que quedaven i que passaven per Commercial a primera hora d'un d'aquells dies glacials d'hivern havien de tenir molt clar el lloc on anaven si no s'hi volien deixar la salut. Amb l'estimulant vent del nord-est que els venia de cara, pocs tenien el temps o les ganes d'explorar els racons amagats de la ciutat.

Així i tot, de vegades els viatgers de fora de temporada s'obrien pas a través del mercat del peix i del club de la comèdia, els seus passos feien ressonar les planxes de fusta de l'embarcador de l'esquerra i de cop es trobaven a la porta del Porthole, i ben segur que quan tornessin a Portland anirien al Porthole de dret;